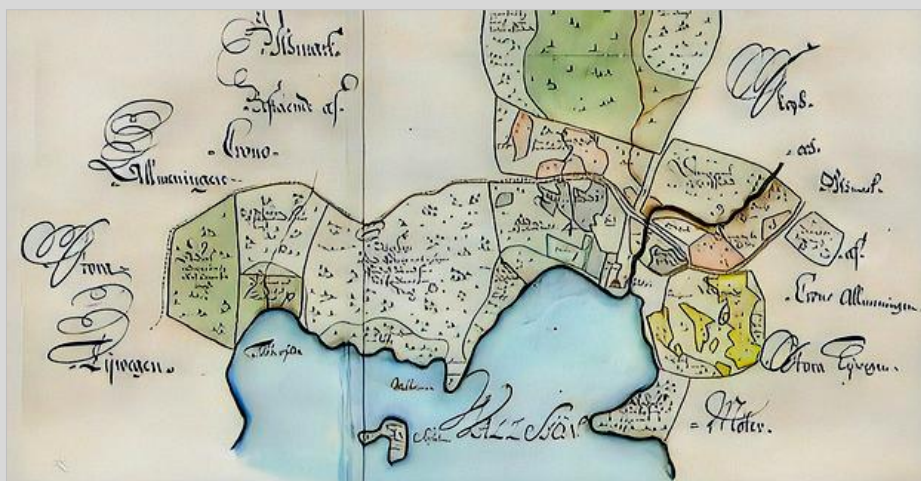

VALLSJÖN

I FINNERÖDJA SOCKEN

Fokus på 1800-talet, med utblickar
bakåt och framåt i tiden

Alf Gunnarson

MMXXI

INNEHÅLL

FÖRORD

RUNT SEKELSKIFTET
1600/1700

ÅTERBLICK 100 ÅR

ANNO 1684

ANNO 1706

VALLSJÖN
VAR INGET RASTSTÄLLE

VALLSJÖFOLKET

LAGA SKIFTE 1837

ÅTER TILL VALLSJÖFOLKET

FAMILJEN BURÉN 1871-1878

ÅR 1878: EFTER BURÉN
KOM BRETZNER

VALLSJÖN PÅ DEN
HÄRADSEKONOMISKA KARTAN

RUNT SEKELSKIFTET

FAMILJEN PETERSSON

FAMILJEN GUSTAFSSON

FRÅN 1940 OCH FRAMÅT

FÖRORD

Som ung Vallsjöbolsbo på 1940- talet var det inte utan att man någon gång sneglade lite avundsjukt bortåt Vallsjön. Stället var mäktigt i sin utformning och det låg nära den stora landsvägen mellan Stockholm och Göteborg och det låg vid en sjö, där det fanns gott om fisk (sades det) och en badstrand, ett stycke bort mot Vallsjöholm, där vattnet var betydligt varmare på sommaren än i Skagern. Vi ungdomar hade förmånen att vistas rätt mycket i Vallsjön de där åren, tack vare bekantskapen med arrendatorsfamiljen Schill.

Det var mycket skridskor och bandyspel på vintern och bad på sommaren. Det var en upplevelse varje gång och även den ungdomligt okunnige kunde begripa att det funnits verksamhet där förr i tiden som normalt inte fanns på vanliga bondgårdar. Huvudbyggnaden var visserligen rätt så sliten, men den hade stil och läget var oslagbart. Det ligger nära till hands att kalla stället för en idyll.

Samma vattendrag och dammar som förr drivit allehanda maskiner med sina vattenhjul, drev på 1940- talet en turbin som försåg gården med egen elektricitet. Det var en häftig miljö. När jag nu ska försöka beskriva Vallsjöns artonhundratals historia, vill jag betona att redogörelsen blir tämligen ytlig och ofullständig. Ambitionen är ändå att lista de människor som bodde och verkade där. Tjänstefolket, som då för tiden kallades pigor och drängar, kommer bara att synas i undantagsfall.

Vallsjön omfattade under 1800- talet 1/2 mantal. Det är ganska stort. Man kan jämföra med Vallsjöbols samtliga hemmansdelar som var 1/1 mantal. Med andra ord: Vallsjöns marker var ungefär hälften av hela Vallsjöbol. Efter en titt bakåt i tiden, kollar vi nu in folket i Vallsjön från sekelskiftet 1700/ 1800 och framåt.

Tillägg, augusti 2014: Det kom nyligen ett brev från Lennart Kaj i Hägersten, med tack för berättelsen samt en rättelse och ytterligare uppgifter om familjen Burén. Brevet finns nu som bilaga (sist). 2014-08-25/ Alf

Tillägg, november 2021: Den här versionen är en uppdaterad variant av originalberättelsen. Det kommer inte att bli så mycket nytt men jag ska redigera den i ungefär samma stil som mina andra, nyligen sammanställda berättelser.

/ Alf

RUNT SEKELSKIFTET 1600/1700

Här ser vi norra delen av en landskapskarta över norra Västergötland från slutet av 1600- talet. På Stora Tiveden finns det ett ställe markerat mellan Hova och Finnerödja och det är Vallsjön. Vid sjön Skagern (Skager Lacus) ser man Melltorp, Gudhammar och Skagersholm. Vid sjön Unden (Unden lacus) finns ett annat säteri i senare tiders Finnerödja socken. Det är Ramsnäs.

Vallsjöns närområde.

ÅTERBLICK 100 ÅR

När den där landskapskartan lämnade ritbordet, hade det redan varit verksamhet på Vallsjön i hundra år. Följande klipp är från Bertil Kjelldorffs bok *Finsk invandring till Tiveden med omnejd* och där kan vi lära oss att Bengt och Anders var först ut och hundra år senare bodde befallningsmannen Erik Nilsson på gården. Under mellantiden ser vi såväl knektar som fogdar och en skomakare.

Vallsjön	Bengt och Anders	1587–88
1582	Olof Jönsson	1589
140 möh	Bryngel, gammal	1601–28
	Isak Bryngelsson, knekt	1624–28
	Änkan	1628
	Anders Ingemarsson, knekt	1628–39
	Måns	1629–30
	Hindrich Eriksson, fogde	1635–38
	Johan Bengtsson, fogde	1647–50
	Nils Jönsson, fogde	1650–53
	Peder murmästare	1655
	Mattias Simonsson, skomakare	1656–61
	Erik Nilsson, befallningsman	1661–86

Här är resten av den sida som ägnas åt Vallsjön i redan nämnda bok om den svenska östra rikshalvans folkvandring västerut:

När Vallsjön skattlades år 1587 nämndes här Bengt och Anders. Påföljande år framgick av räkenskaperna att:

"Anders i Valsjön har tagit, löper för en tjuv – Oxen 1 st".

Att de första nybyggarnas insatser vid Vallsjön därmed blev kortvariga framgick av det uppdrag fogden erhöill av hertig Karl år 1589. I räkenskaperna stod då infört:

"Weet Karl Persson att Wi Hafue Nådigt skenckt och givit vår undersäte Olof Jönsson i Walsjö i Hova Sochn en Koo till hjälp, den du honom skall bekomma låta när han där på fordrar Carolus"

Foto: Lena Gröning 2005.

Olof Jönsson nämndes aldrig i längderna. Återkommande i dessa var i stället Bryngel från 1601.

Isak Bryngelsson stod som knekt för Vallsjön 1624–28, varav sista året som förare vid Antonius Cleophassons kompani. Troliga bröderna Sven och Bengt Bryngelssöner förekom samma tid som knektar vid Backerud. Alla tre försvann i likhet med flertalet andra knektar snart ur hanteringen. Förlusterna i människoliv på slagfälten var denna tid obeskrivligt stora.

Inget sägs om att nybyggarna vid Vallsjön skulle ha varit finnar. Det bör de dock ha varit. Bygdens egna resurser var hårt ansträngda. Bryngel var inget vanligt svenskt namn. Det förekom dock samma tid hos nybyggarna i Hägghult och Posseborgan. Sönerna utnyttjades dessutom som soldater, vilket vi kunat konstatera var ett vanligt finskt öde denna tid.

År 1634 blev Vallsjön säteri under riksrådet Clas Kristersson Horn. Han var bosatt på Ryholm i Beatebergs socken, men hade hemman även i Udenäs, i Bergslagen samt var friherre till Åminne i Finland. I Ramsberg kunde man år 1639 bland hans gårdsfolk och torpare räkna in fogden Thomas Carlsson, skytten Abraham Bengtsson, grytgjutaren Jacob Jacobsson, hammarsmeden Lasse Eskilsson samt frälsetor-

parna Thomas i Brotten, Michil i Norboda, Bertil i Sandtjärnen samt Simon²¹. Förutom dessa relativt säkra finnar hade han även en finsktalande huspräst med namnen Petrus Olai. År 1635 blev denne på grund av sina språkkunskaper förordnad att vara den förste pastorn i Ljusnarsbergs av finnar tätt befolkade församling²². Med den bakgrund denne säteriägare hade, förstår man, att finnar samlades inte bara i Udenäs, Ryholm och Ramsberg, utan även vid Vallsjö säteri med dess underlydande hemman.

Vallsjön överfördes från Claes Horn till mågen Gustav Stenbock år 1651 samt från denne till Tord Bonde år 1672. Säteriet omfattade detta år förutom Vallsjön och Vallsjöbol även torpen Borgan, Boterud, Eriksbacken, Eriksåsen, Fagersand, Hansatorpet, Herrängen, Hulan, Håggebo, Kavlebron, Mossebo, Motorp, Rosendalen, Saxhult och Solbacken. Huvuddelen av dessa var olaga upptagna på kronoallmanningen under 1630-talet. Större delen av dem blev reducerade och återförda till kronan år 1684.

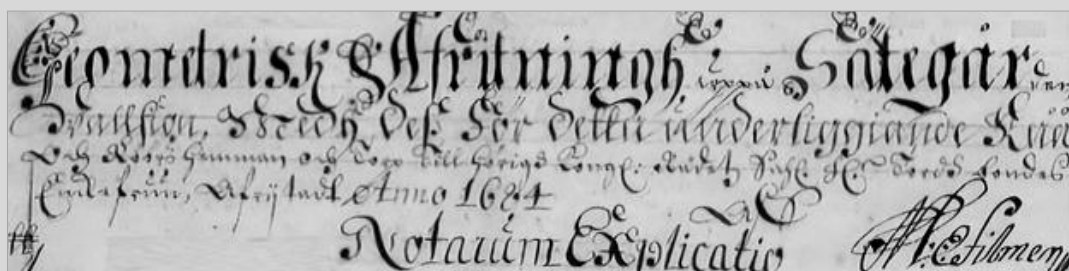
²¹ Närkes roteringslängder 1639

²² Gothe, sid 105–107

Det sitter mycken historia i Vallsjöns väggar.

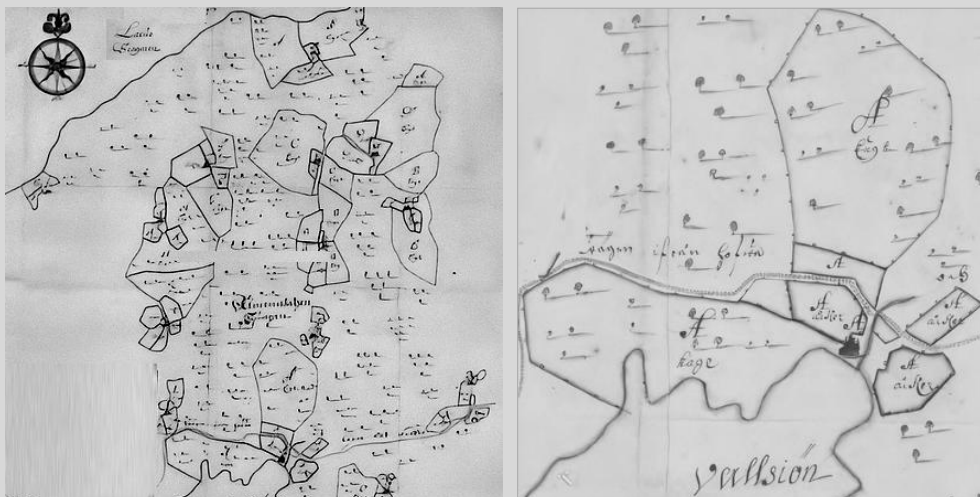
ANNO 1684

År 1684 genomfördes det ett lantmäteriprojekt i Vallsjön. Originaltexten lyder: Geometrisk afritningh uppå Sättegården Vallsjön, medh de för detta underliggande hemman och torp.

Rubrik.

Vallsjön var säteriets centrum och man hade elva hemman att administrera.

T. v: Hela säteriets utbredning 1684. T. h: Vallsjöns hemmamarker (A).

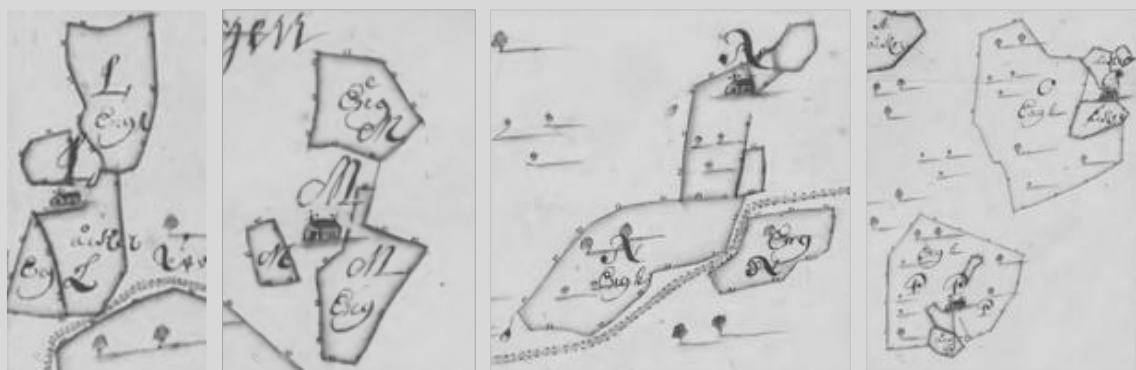

T. v: Vallsjöbol (B). Mitten: Rosendalen och Kavelbron (C och D). T. h: Mossebo (E).

A: Vallsjöns ägor. B: Vallsjöbol. C: Rosendalen. D: Kavelbron. E: Mossebo. F: Herrängen.
G: Midskog. H: Saxhult. I: Otterberget. K: Solbacken. L: Tubberud. M: Hansatorp.
N: Högelid. O: Motorp och P: Lövåsen.

T. v: Herrängen. Mitten: Otterberget, Saxhult och Midskog. T. h: Solbacken.

Fr. v: Tubberud, Hansatorp, Högelid samt Motorp och Lövåsen (L, M, N, O, P).

ANNO 1706

Det gjordes ännu en mätning av Vallsjöns ägor år 1706. Det är marken vid sjön Skagern som syns infälld uppe i högra hörnet på kartan. De hemman och torp som under 1600- talet tillhörde Vallsjön är numera frånskilda säteriet. Ägorna sträcker sig från sjön Vallsjön och norrut, upp till Vallsjöbol. Den holme som syns i sjön Vallsjön kallas Storholmen och viken väster därom, är Tubbeviken (Tubbewijken).

Här ser vi – i ett utsnitt från 1706 års karta - Vallsjöns centrala delar:

Vid sekelskiftet 1700/1800 ägdes Vallsjön ½ mantal av familjen Sundell, som kommit från Skagersholm omkring 1775.

Den som vill hänge sig åt att läsa tidig sjuttonhundratalstext hänvisas till bilaga 2.

VALLSJÖN VAR INGET RASTSTÄLLE

År 1731 ritades en vägmärke över Skaraborg och där finns ställen som Bråten, Krogen i Finnerödja, Gatan och Halla markerade. Vallsjön syns däremot inte och förklaringen är förstås att de först nämnda ställena kunde erbjuda resenärer mat och husrum. På Vallsjön fanns förvisso verksamhet, men någon plats att rasta på var det icke.

VALLSJÖFOLKET

VID SEKELSKIFTET 1700/1800

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Olof Sundell	1737	Kristinehamn	Brukspatron
Anna Elise Engman	1743	Fredsberg	Maka
Christina Catharina	1772	Finnerödja	Dotter
Maria Elisabeth	1776	Finnerödja	Dotter
Hedvig Augusta	1778	Finnerödja	Dotter
Olof	1780	Finnerödja	Son. Flyttade till Torsö 1795
Jacob	1782	Finnerödja	Son
Sigrid Britta	1782	Finnerödja	Dotter

1820 - 40- TALET

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Nils Sundell	1768	Finnerödja	Bruksinspektör
Sofia Lovisa Carlsdotter	1759	Snavlunda	Maka
Anna Elisabet	1797		Dotter
Maria Sofia	1801		Dotter
Anna Elise Engman	1743	Fredsberg	Änka. Hon avled 1828
Sigrid Britta Sundell	1782	Finnerödja	Nils syster. Till Mariestad 1828

Familjen flyttade till Kvarnherrtorp i Hova socken år 1828. Nils Sundell avled där 1838.

1829 - 1835

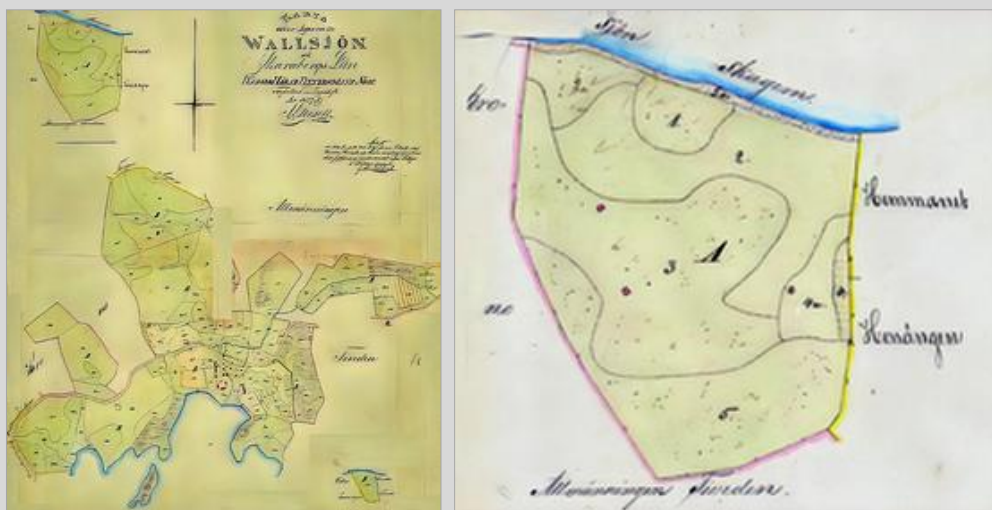
Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Nils Ericsson	1776	Herreberga	Lanthushållaren & rusthållare
Britta Stina Lyckholm	1795	Sjögestad	Maka
Stina Cajsa	1799	Herreberga	Barn i tidigare äktenskap
Olof Eric	1809	Sjögestad	"
Carl Henric	1911	Sjögestad	"
Carolina	1814	Sjögestad	"

Anna Britta	1820	Sjögestad	Barn i innevarande äktenskap
Nils Gustaf	1822	Sjögestad	"
Samuel Niclas	1824	Sjögestad	"
Adolf Fredrik	1828	FInnerödja	"
Aurora Adolfin	1831	FInnerödja	"
Wilhelm	1833 *)	FInnerödja	"
Frans Oscar	1834	FInnerödja	"

*) Han avled samma år.

Familjen flyttade tillbaka till Östergötland år 1835.

LAGA SKIFTE 1837

T. v: Hela kartan. T. h: Marken vid sjön Skagern.

Landsvägen och byggnaderna i fokus.

ÅTER TILL VALLSJÖFOLKET

AVSTÄMNING ÅR 1845

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Carl Olof Åberg	1817	Askersund	Färgargesäll
Sofia Albertina Lundgren	1814	Askersund	Maka
Johan Albert	1841	Askersund	Son
Carl Axel	1843	Finnerödja	Son
Selma Elisabet	1844	Finnerödja	Dotter
Oscar Valdemar	1846	Finnerödja	Son

Senare två barn till: Hilda Albertina (född 1847) Emma Josefina (född 1848).

Det redovisas en familj som hälftenbrukare, åren 1837- 39: Anders Andersson (född 1810) och makan Greta L. Carlsdotter (född 1811). Deras dotter Maja Greta föddes 1838.

Hälftenbrukare, åren 1839- 40: Jacob Ersson (född 1808) och hustrun Maja C. Larsdotter (född 1819). Deras son Johan Erik föddes 1839.

Här följer en översiktlig redogörelse för personer som, kortare eller längre tid, vistades i Vallsjön runt 1850:

Fabrikör Johan O. Lithner (f. 1818 i Tunhem). Hans hustru: Sara Brita Hedström (f. 1824) Deras dotter: Anna Victoria (f. 1850).

Före detta Brukspatron Adolf Nettelbladt (f. 1775 i Stockholm). Han kom från Hjo 1851 och återvände dit 1852.

Herr Carl Wilhelm Florén (f. 1807 i Tådene) och hans hustru Cathrina Elisabeth Brand (f. 1818 i Källby) samt dottern Carolina Natalia (f. 1845 i Örslösa). De kom från Tådene 1853 och flyttade till Gudhem 1855.

Stationsinspektör Anton Ludvig Djurson (f 1829 i Stockholm). Han gifte sig 1860 med Betty Maria Henningsson (f. 1840). Han kom från Stockholm och hon från Alingsås 1860 och de fick sonen Rudolf Conrad 1861.

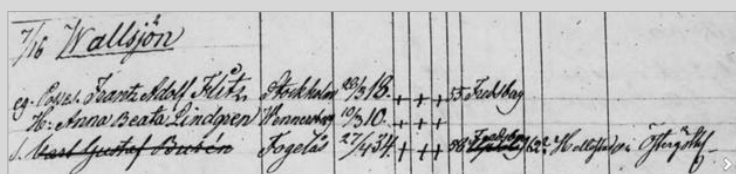
Anton Ludvig Djurson född 25 december 1829, död 15 februari 1890, var en svensk väg- och vattenbyggnadsingenjör. Han var nivellör vid dockbyggnad 1848- 49, biträde vid undersökningar för vattenledning i Stockholm, för en kanal mellan Sillen och Östersjön samt för järnvägen mellan Linköping och Norrköping 1852, biträde vid undersökning för Vänerns sänkning 1853, biträde vid dockundersökning i Åbo samma år och arbetsledare vid Stockholms kajbyggnader 1854. Han var distriktsadjutant i norra väg- och vattenbyggnadsdistriktet 1854–55, blev stationsingenjör vid statens järnvägsbyggnader 1855, företog en resa för studerande av järnvägsbyggnader i Tyskland, Belgien, Storbritannien och Frankrike 1856, blev distriktsingenjör vid statens järnvägsbyggnader 1862 och var bandirektör vid statens järnvägstrafik 1866–90. Han var tjänsteförrättande intendent vid statens järnvägstrafik 1884- 90. (Från Wikipedia)

I Vallsjön finns vidare några gesäller samt en bokhållare, Anders Magnus Johansson (f. 1833 i Trollhättan), hans fru Maria Christina Tyberg (f. 1830 i Gustaf Adolf) samt deras barn Matilda Charlotta (f. 1856), Lydia Maria (f. 1859) och Johan Emil (f. 1861). De kom från Fredsberg 1860 och flyttade till Älgarås 1862.

Frans Adolf Flitz (f. 1818 i Stockholm). Hans hustru: Anna Beata Lindgren (f. 1810 i Vänersborg). Hennes son: Carl Gustaf Burén (f. 1834 i Fågelås).

FAMILJEN BURÉN 1871-1878

AVSTÄMNING ÅR 1871 *)

Ovan nämnda familjen Flitz kom till Vallsjön vid mitten av 1850- talet och det är Anna Beata Lindgrens son, Carl Gustaf Burén, som så småningom återkommer. Han flyttade till Hellestad i Östergötland 1862.

Carl Gustaf Burén och hans familj vistades ett par år på Skagersholm (Västeräng) före flytten till Vallsjön år 1871. Carl G. Buréns mor, Anna Beata Lindgren, avled år 1869 i Kristinehamn och styvfadern, Frans Adolf Flitz, avled två år senare i Norrköping.

*) Skäl att välja det udda året: en period i Husförhållningsboken slutar 1871.

1871

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Carl Gustaf Burén	1834	Fågelås	Brukspatron
Signe Sofia Axelina	1840	Stjärnarp	Maka
Matilda	1863	Hällestad	Dotter
Ebba Axelina Emilia	1864	Ekeby	Dotter
Anna Maria Lovisa	1866	Ekeby	Dotter
Carl Axel	1867	Ekeby	Son
Carl Torsten Ulrik	1869	Ekeby	Son
Mams. Ottiliana Christ. Vallin	1844	Åmål	Hushållerska
Erik Gustaf Svensson	1848	Finnerödja	Dräng
Johanna Aug. Johansdotter	1844	Nysund	Piga
Anna Olofsdotter	1845	Hova	Piga
Anna Math. Augustsdotter	1855	Karlskoga	Piga
Carl Israelsson	1835	Kil	Rättare
Stina Lisa Olsdotter	1833	Nysund	Maka
Johan Emil	1857	Nysund	Hennes son
Carl Oskar	1865	Nysund	Bådas son
Anna Maria	1868	Nysund	Bådas dotter
Emma Christina	1871	Finnerödja	Bådas dotter

Familjen Burén flyttade från Vallsjön i Finnerödja socken till Bankeryd år 1878.

[illegible]

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Tjänstefolk som kom till Vallsjön och flyttade därifrån under Buréns tid.

ÅR 1878: EFTER BURÉN KOM BRETZNER

7 th	ig. Sjöfjär Hills lerbins Pötnes; 23 ³⁰ / ₉	E. Carlsson Stockholm	23 ³² / ₇	O. Carlsson Stockholm	28 th
-----------------	---	--------------------------	---------------------------------	--------------------------	------------------

Hon var änka – efter Carl Abraham Bretzner – och hon kom från Stockholm (Adolf Fredrik) på hösten år 1878.

Hennes namn var Hilda Carolina Halldin och hon var 55 år gammal. År 1882 kom Selma Kristina Selling (25).

Kaiserslautern	57	1/2	Kriegsberg	Klar	2/3
Selma Kristine Selling			Neuborn	Neuborn	3/4

Nu vill vi se vilka människor Fru Bretzner hade i sin tjänst.

AVSTÄMNING ÅR 1883

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Clara Karlsdotter	1854	Finnerödja	Piga
Fredrik Forssman	1851	Karlskrona	Underlöjtnant
Anders Gustaf Palm	1864	Finnerödja	Dräng
Kristina Lovisa Finnborg	1850	Finnerödja	Piga
Olaus Skog	1863	Finnerödja	Dräng. Drog till Stockholm hösten 1883

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Erik Larsson	1847	Fjälkinge	Statare/ Rättare
Nilla Persdotter	1852	Fjälkestad	Maka
Olof	1874	Fjälkestad	Son
Sigrid	1878	Fjälkestad	Dotter
Elin	1881	Fjälkestad	Dotter
Christina Johansdotter	1851	Segerstad	Piga
Matilda Maria Johansdotter	1854	Almesåkra	Piga
Olga Sofia	1879	Almesåkra	Matilda Marias dotter

VALLSJÖN PÅ DEN HÄRADSEKONOMISKA KARTAN

Kartan fältnäddes åren 1877-82. Den där gamla sockengränsen mot Hova (de grova linjerna) var som den var.

AVSTÄMNING ÅR 1894

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Hilda Carolina Halldin	1823	Stockholm	Ägare. Änkefru. Gift Bretzner
Emil August Bretzner	1849	Stockholm	Son och ny ägare från 1885
Margarete Cleveland	1848	Amerika	Maka
Frank Herbert Emil	1884	Hova	Son
Ralph Gustaf Emil	1885	Finnerödja	Son

Sällskapsdamen, fröken Selling och underlöjtnant Forssman, lämnade Vallsjön i mitten av åttio-talet (icke tillsammans, således). ☺. Emil August Bretzner och hans maka, Margarete Cleveland, kom från Amerika år 1884. Eventuellt släktskap med Vita Huset i USA har inte undersökts.

Fortsättning på nästa sida.

(1894)			
Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Karl Albert Johansson	1852	Undenäs	Jordbrukare
Maria Kristina Larsdotter	1862	Hova	Maka
Hilda Elisabet	1883	Hova	Dotter
Anna Maria	1885	Hova	Dotter
Ellen Kristina	1887	Hova	Dotter
Karl Oskar	1889	Hova	Son
Johan Ivar	1893	Hova	Son
Anders Gustaf Palm	1864	Finnerödja	Kusk
Clara Pettersson	1854	Finnerödja	Maka och husmor hos Bretznars
Sven Gustaf Herbert Palm	1895	Finnerödja	Deras son

Pigan Hilda Maria Gustafsdotter (24) och hennes nyfödde son, Ernst Villner, flyttade till Fredsberg på hösten 1894 och drängen Johan Wilhelm Thorsson (18) hade flyttat till Viby före (1893).

HUSMODERN OCH KUSKEN

Jag har kallat Anders Gustaf Palm för Finnerödja sockens egen *Mäster Palm* i den tredje delen av *Det gick som på räls* (2017). Han var ordförande i det mesta i Finnerödja socken på sin tid.

Det var i den miljön (grupp bilden ovan) Clara och Anders Gustaf träffades.

Direktlänk till *Det gick som på räls, del tre* här nere.

<http://mossebladet.se/JV%20%20DEL%203.%202017%2012%2018.pdf>

RUNT SEKELSKIFTET

Mellan 1897 och 1901 vistades makarna Bretzner och yngste sonen i Amerika. Hilda Carolina Halldin- Bretzner avled år 1900.

År 1907 flyttade Emil August och Margarete Bretzner till Lerum. År 1908 flyttade Ralph Gustaf Emil (dåmera kontorist) till Göteborg.

Tjänstefolket lämnade Vallsjön i seklets början. Makarna Palm, som fått speciell uppmärksamhet här, flyttade till Paradistorp år 1903. Deras son, Sven Gustaf Herbert, hade avlidit när han var tre år.

Arrendator vid sekelskiftet: Lars Johan Larsson (f. 1852), med makan Maria (f. 1865) och fem barn (f. åren 1890- 99).

Gårdsrättare 1903- 1904: Albin Johansson. Han var gift med Tekla Sofia och de hade dottern Elsa Viola Maria (f. 1904).

Per Isak Johansson (f. 1866), med makan Elida Amanda (f. 1874) och fyra barn (f. åren 1900- 1904), var ägare till 7/16 åren 1904- 1905. De var från Halland.

Adolf Fredrik Johansson (f. 1875), med hustrun Maria Sofia (f. 1874) och deras två barn (f. 1895 och 1901) var från Småland och de satte nog rekord i att vistas kortast möjliga tid på Vallsjön. En månad! Sedan flyttade de till Amerika.

Närkingarna (från Mellösa), Edvard Fredrik Segerberg (f. 1867) och makan Katrina Sofia (f. 1869) och deras sex barn (f. åren 1894- 1904) stannade ett helt år på Vallsjön, från januari 1905 till samma månad året efter. De hade med sig en piga, Johanna Erika Larsson (24). Hon flyttade till Flen i oktober 1905.

Familjen Ljungqvist – Oskar Emil (f. 1871) och Sofia Amalia samt deras åtta barn (f. åren 1891- 1907) vistades på Vallsjön åren 1907- 08. De var från Östergötland.

Följande klipp visar övrigt tjänstefolk under det tidiga 1900- talet. Nere till vänster finns noteringar om ett ägarkonsortium, bestående av hemmansägare i Vallsjöbol.

15	Ernst Gottfrid Persson	dräng	77	10	1	1	560 96	560 98
16	Josefina Charlotta Persdotter	poj	74	15	1	1	" "	" "
17	Carlo Maria Bodin	poj	79	12	2	1	167 98	246 99
18	Margareta Charlotta Persdotter	poj	90	24	1	1	Hofna 99 5/11	187 01
19	Hilda Maria Kotanen	poj	88	12	2	1	673 03	673 04
20	Ernst Gottfrid Persson	dräng	77	10	2	2	560 03	560 04
21	Anna Lovisa Sandström	poj. i köket	79	12	1	1	Hemman 05 15/11 Hofna 04 1/4	
22	1/32 J. V. Andersson i Vallsjöbol							
23	1/64 J. V. Andersson i Vallsjöbol							
24	1/64 J. V. Andersson i Vallsjöbol							
25	1/64 J. V. Andersson i Vallsjöbol							
26	1/64 J. V. Andersson i Vallsjöbol							

Den som tycker att den här sidan är rätt så rörig, har rätt. Den är rörig.

FAMILJEN PETERSSON

Karl August Petersson var östgöte och Kristina Matilda Andersdotter var östgötska. De hade fyra egna barn, tre söner och en dotter och de ägde Vallsjön från omkring år 1910, fram till år 1924.

Namn	Född år	Födelseplats	Notering
Karl August Petersson	1861	<i>Tinörum</i>	Ägare
Kristina Matilda Andersdotter	1857	Svinhult	Maka
Emil Robert	1886	Rumskulla	Son
Ernst Petrus	1891	Västra Ryd	Son
Ellen Matilda Valborg	1896	Svinhult	Dotter
Georg Gerhard	1898	Rumskulla	Son
Georg Rikard Brink	1913	Finnerödja	Fosterson
Gerda Alfrida Brink	1894	Hova	Piga. Hon kom 1911

År 1911- 12 bodde skomakare Karl Albert Edenholtz (f. 1872 i Tegelsmora, Uppland) i Vallsjön med makan Matilda (f. 1876 i Vingåker) och fyra barn (f. åren 1898- 1907).

År 1924 flyttade Karl August Petersson (63), Kristina Matilda Andersdotter (67) och sönerna Emil Robert (38) och Ernst Petrus (33) samt Georg Rikard Brink (11) och tjänarinnan Ester Maria Eriksson (17) till Otterslätten i Hova socken. Dottern Ellen Matilda Valborg (28) har vid den tiden gift sig och flyttat till Lyrestads socken.

Sjön Vallsjön på den moderna (Google Earth) kartan.

FAMILJEN GUSTAFSSON

Familjen kom på våren 1924 från Källtorp i Hova socken. Fadern hette Johan Birger Gustafsson (40) och modern Hanna Naemi, född Persson (34). Hade de barn? Ja. Hur många då? Sju. Det var värst! Hade de tjänstefolk? Ja, de anställde en dräng – John Verner Karlsson - på hösten 1924. Han kom från Hassle socken, men han stannade bara ett år. Varför det? Det vet vi inte. Han var väldigt ung, vilket vi kan se på nästa sida.

				1928
Namn	Född år	Födelseplats	Notering	
Johan Birger Gustafsson	1884	Hova	Ägare	
Hanna Naemi Persson	1890	Hova	Maka	
Hanna Birgit Charlotta	1911	Hova	Dotter	
Ernst Gustaf John	1913	Hova	Son	
Gerda Maria	1916	Hova	Dotter	
Olle Gunnar	1918	Hova	Son	
Anna Linnea	1920	Hova	Dotter	
Bengt Johan	1921	Hova	Son	
Sven Erik	1923	Hova	Son	
Elsa Gunhild Viola	1927	Finnerödja	Dotter	
Rut Dagmar Charlotta	1928	Finnerödja	Hanna Birgit Charlottas dotter	
John Verner Karlsson	1909	Hassle	Dräng. Till Hova 1925	

HÄNDELSE UNDER 1930- TALET

Johan Birger Gustafsson och maken Hanna Naemi var kvar på Vallsjön vid årsskiftet 1938/39 (slutpunkten i denna sammanställning).

Övriga i familjen som var kvar: Rut Dagmar Charlotta, Sven Erik Gustavsson, Augusta Gustavsdotter (f.1873 – blind) , Bengt Johan Gustavsson, Ernst Gustaf John Gustavsson, Anna Linnea Gustavsson, Doris Ann- Marie (Anna Linneas dotter – född 1939).

Fadern skrivs Gustafsson (med f) medan barnen skrivs Gustavsson (med v) i kyrkboken.

Änkan efter Per Gustaf Andersson, Johanna Jansdotter från Rosendalen, kom till Vallsjön 1933 och avled där 1937.

STJÄRNEBO

När den här sammanställningen närmar sig slutet ska jag skriva ett par rader om Stjärnebo, ett ställe som i min barndom kallades *Perzéns*. Minns jag rätt så låg det ett stycke öster om Vallsjön, på vägen mot Vallsjöholm, men mycket närmare Vallsjön än Vallsjöholm.

Vi brukade bada rätt så ofta i Vallsjön, eftersom det var närmare än till Otterbäcken och framför allt: det var ingen omänsklig uppförsbacke på hemvägen till Vallsjöbol. Den badplats jag tänker på låg strax bortanför Vallsjöns bostadshus, på samma östra sida om sjön som Perzéns.

Stjärnebo i Församlingsboken 1929-39:

<i>Stjärnebo</i>									
<i>Karl Emil Perzén</i>	<i>Kopman</i>	<i>78</i>	<i>13/6</i>	<i>Österb.</i>	<i>2</i>	<i>27/10</i>	<i>Österb.</i>	<i>31/11</i>	
<i>Änkling, ovl. hustru; Ester Johanna Elisabet Andersson.</i>									
<i>Fader till <i>Karin Elisabet Johansson</i>s dotter <i>Ruth Karin Elisabet</i>.</i>									
								<i>N. 13552</i>	<i>39</i>

Karl Emils son, Torleif Reinhold Per Olof Perzén (född 1911) kom med fadern 1931. Dottern Ruth Karin Elisabeth gick en kort tid i Vallsjöbols skola i mitten av 1940- talet.

Och apropå Vallsjöbols skola: Johan Birger Gustafsson, Vallsjöns (gården) ägare från år 1924, var skolrådsledamot för Vallsjö rote under 1920- talet.

Anmärkning: Han hade fyra förnamn: Torleif Reinhold Per Olof Perzén.

Ännu en överblick (Google Earth).

FRÅN 1940 OCH FRAMÅT

Själva sjön Vallsjön är fin. Det tyckte jag redan som barn. Den var så lagom stor. På vintern remmade vi fast skridskor under våra pjäxor (innan vi hade s. k. rör), skottade bort eventuell snö på en plätt stor som en hockeyrink och spelade bandy. Det var enkelt: målen markerades med ett par stenbumlingar och det kunde vara fyra- fem spelare i varje lag. Bernt Schill var en stjärna. Fattas bara. Det var ju hans hemmaplan, när familjen bodde på Vallsjön och senare i Vallsjöholm. Var det blankis fick man vara försiktig, för bolluslingen syntes rulla i oändlighet, på grund av nästan obefintlig friktion. Att hämta förlupna bandybollar vid närmaste strand tog sin tid.

Konstigt nog har jag inte ett enda foto från den där tiden. Däremot vittnar mor Birgits gröna gästbok om att det var flitigt umgänge med Karl och Gunhild Schill och deras barn, Carin, Bolla, Håkan och Bernt.

12/2-49
Vilhelm Carlsson
Tack för en trevlig stund i
gästfria hem.

Åmån, 12 feb 1949.
Det hyllstidigt tack för det
gångna år. Hoppas vi får
komma igen snart.
Gunhild Schill
Tack för god vilja.
Carin Schill
Karl Schill

Karl Schill
Tack för en glad midsom-
marfest. Gunhild Schill
Bernt Schill
Leopold Schill
Vallsjöholm.

Här uppe ser man att Vilhelm Carlsson, ägaren till Vallsjön, var på Vallsjöbols- besök i februari 1949 och därunder två gånger familjen Schill, före och efter flytten till Vallsjöholm.

På nästa sida: nutid.

Jag har hämtat några bilder på Anna Svenssons Facebook- sida:

Med ett *lycka till* sätter jag punkt för berättelsen om Vallsjön.

Mariestad 8 november 2021 / Alf

Följer två bilagor.

På sommaren 2014 kom det ett brev från Lennart Kaj i Hägersten:

Alf Gunnarsson
Sågaregränd 10
542 45 Mariestad

Hej

Bara ett tack för artikeln "En yttlig titt på Vallsjön i Finnerödja socken..." som jag hittat på www.mossebobladet.se (och en liten rättelse).

I rutan längst upp på sidan 10 står det om Brukspatron Carl Gustaf Burén. Han var min mormors morfar. Han dog 1887. Min mormor (född 1894) har (i en bandinspelning 1966) berättat om honom:

"Han var nog en mycket nervöst anlagd människa så han trivdes nog inte så mycket på den plats där han var utan han skulle ständigt vidare. Därför fick dom flytta många, många gånger. Visst var det besvärligt för mormor men hon följde alltid lojalt med."

Hon hustru hette Sigrid Sophia Axelina Burén (det är där det blivit lite fel). Hon hette Burén redan som barn. (Maken var kusin med hennes far.) När maken dog flyttade hon med alla barnen till Stockholm. Om henne berättade min mormor:

"Min mormor var jag förfärligt förtjust i. Det var en verkligt fin och djupt from dam. Hon hade god råd och bodde i stora våningar i Stockholm. Där samlade hon släkt och vänner, så att hennes hem kallades för Hotell Burén! Flera hjälpmänniskor hade hon ju, en i köket och en hushållerska. Hennes husföreståndarinna eller vad man ska kalla henne, tant Hilma, var älskad av alla oss barn. Hon hjälpte mormor med allt sy, gå ärenden och hålla ordning i hemmet på alla möjliga sätt. Mormor själv var rätt klen och hade genom kyta fått väldigt reumatism. Särskilt hennes ena hand var alldeles hopkrupen. Men hon kunde i alla fall både sy och sticka. Hon var mycket skicklig i det och sydde mycket vackra arbeten alltid. Det sysslade hon ständigt med."

Hon levde till 1920. För barnen gick det så här:

- Matilda (1863-1948) gifte sig i Stockholm och blev min mormors mor.
- Ebba (1864-1930) blev missionär i Kina.
- Vivi (Anna Mari Lovisa) (1866-1958) gifte sig i Schweiz
- Axel (1867-1897) ingenjör, dog vid 29 års ålder
- Carl Torsten Ulrik (1869-1925) Kanslisekreterare i Ecklesiastikdepartementet
- Bernhard (1874-1966) major, enlig min mor var han ytterst militärisk, när han rak i ryggen gick för att posta brev gick hushållerskan efter med själva brevet
- Gerda (1876-1945) gift med hovstallmästare Fabian Wrede, pampig villa på Lidingö.

Hälsningar
Lennart Kaj
Fästlagsvägen 44
126 47 Hägersten
lennart.kaj@telia.com

Passion des Jofua Sicks, Passions, Gloriaras Läst.

[illegible][illegible][illegible]

